

L'escola Riera de Ribes, una proposta d'actuació que dóna cabuda a les idees i als projectes individuals i col·lectius

En aquest article, us hi presento l'exemple d'una escola que intenta organitzar el currículum per competències tenint en compte les persones, que crea contextos en què la comunicació és l'eix fonamental i l'objectiu prioritari és la interpretació i la comprensió del món. Sobretot, n'esmentaré aspectes i situacions que afavoreixen l'aprenentatge de les competències des de l'autonomia i la iniciativa personals.

Les persones elaborem significats sobre els nostres sabers vinculant els coneixements amb els contextos en què cadascun de nosaltres ha viscut el seu aprenentatge. (Carlos Gallego)

Aprendre avui significa avançar en el coneixement de molts aspectes a la vegada i utilitzar estratègies o procediments per arribar a aquests coneixements de la manera més autònoma possible. [...]

Si les activitats per aprendre són útils, si serveixen per resoldre un aspecte concret, s'aprèn més i millor. [...]

Si aprenem a partir de les capacitats de cadascú, amb l'ajut dels altres i dels recursos diversificats, aprenem més i millor. (Àngel Pérez Gómez)

Entenem l'escola com un espai de creixement inclusiu i compartit. Un espai entès des de la comunicació, la relació i la interpretació de les persones i el seu món. Un entorn d'aprenentatge on adquireixen una importància especial els termes *coneixement*, *convivència* i *civilitat*.

Això suposa entendre l'aprenentatge en tota la globalitat que presenta, des del món real. Un espai en què s'aprèn a ser, a

conèixer, a conviure i a fer. Un espai social complex i inclusiu en el qual es produeixen relacions especials entre el món real i els coneixements, una complicitat que ens porta als sabers compartits.

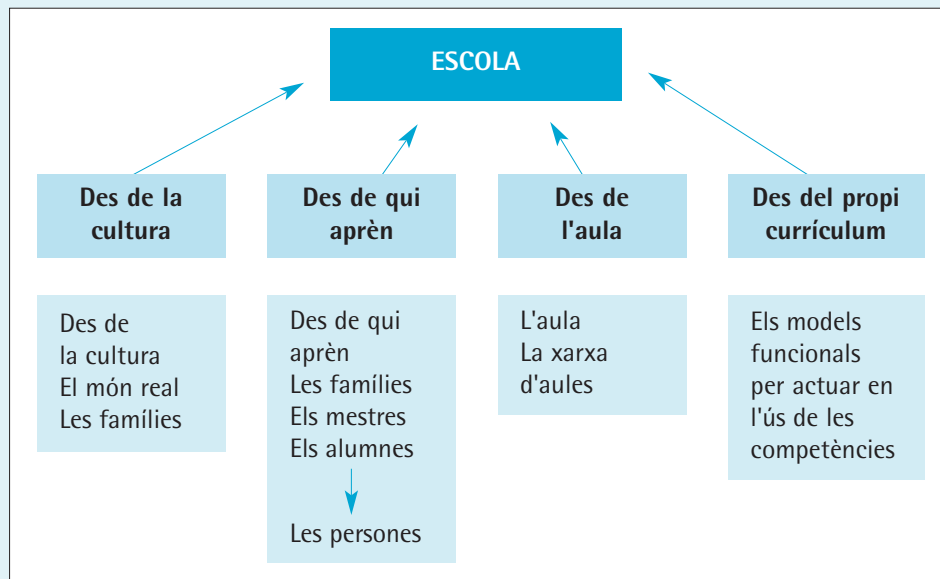
La nostra proposta espera generar un espai on es puguin desenvolupar els valors de les persones que hi conviuen: el valor de formar part d'una comunitat heterogènia on tots tenim un paper important; el valor que representa utilitzar la comunicació com a element essencial de qualsevol procés d'aprenentatge; la significació que té la gestió democràtica dels sabers; la importància de la cultura d'aprendre en les persones i els processos d'aprenentatge, així com la important aportació a l'aprenentatge quan s'hi incorporen les diferents aportacions de l'herència cultural.

En aquestes condicions, les persones s'entenen des de totes les seves dimensions i processos de creixement personal: les emocions, els interessos, les inquietuds, les vivències, els llenguatges, etc.

La gestió compartida dels aprenentatges

Aquesta idea de l'aprenentatge fa que tinguem una visió particular de l'escola que pensem que l'enriqueix: des de la cultura, des de qui aprèn, des de l'aula i des del currículum (quadre 1 de la pàgina següent). Això fa que s'organitzin els aprenentatges en contextos en els quals les persones actuen fent ús de les competències. Aquests contextos els aporta el món real (les famílies, l'entorn, l'escola, etc.), les vivències par-

Quadre 1. La mirada de l'escola

La peculiar organització de l'escola en racons, projectes i conferències, tallers i festes, sortides i colònies, aula, etc., situa les persones en contextos reals, en situacions del món adult per resoldre problemes, comunicar idees, etc.

ticulars de cadascú i de la institució. La peculiar organització de l'escola en racons, projectes i conferències, tallers i festes, sortides i colònies, aula, etc., situa les persones en contextos reals, en situacions del món adult per resoldre problemes, comunicar idees, etc. S'hi generen aprenentatges significatius i valuosos que atorguen una importància cultural als continguts objecte d'aprenentatge. El món és complex, però els alumnes te-

nen prou capacitat per treballar *en i amb* la complexitat que els ofereix la possibilitat de relacionar sabers, de posar en marxa tots els mecanismes que tenen, atès que l'escola els dóna elements per comprendre. Quan ajudem els infants a situar-se en el món, fomentem la necessitat de preguntar-se, de satisfer el desig de comprendre.

Per nosaltres, l'ensenyament té un doble significat: per una banda, desenvolupar la capacitat de generar estratègies per resoldre situacions i, per l'altra, donar sentit als conceptes.

Els nens i les nenes aprenen explorant el món i compre-
nent-lo, així que els seus interessos i les seves activitats diàries constitueixen el mitjà natural per tal de desenvolupar el pensament sobre els sabers. Han de tenir l'oportunitat de resoldre problemes complexos que tinguin sentit per a ells, que els proporcionin la possibilitat d'aprendre idees noves i importants sobre els coneixements. Els nens i les nenes responen quan l'expectativa és alta si se'ls enfronta a feines i a raonaments complexos. Les emocions personals fan que s'oblidin dels aspectes irrelevants de les disciplines.

Una de les qüestions clau que desenvolupa la capacitat d'autonomia i d'iniciativa personal és saber decidir quines eines cal utilitzar i com cal fer-ho en cada moment. Això és impossible sense contextualitzar les situacions que cal resoldre. Per això és molt important que hi hagi equilibri entre la comprensió i la competència que es posa en marxa en cada situació. Els alumnes i les alumnes han de viure experiències que els ajudin a aprendre a decidir quina estratègia és la millor per resoldre una situació concreta.

Una de les qüestions clau que desenvolupa la capacitat d'autonomia i d'iniciativa personal és saber decidir quines eines cal utilitzar i com cal fer-ho en cada moment. Això és impossible sense contextualitzar les situacions que cal resoldre

Tenir en compte el context, la qüestió que s'ha de resoldre i el contingut, facilitarà decidir l'estratègia que caldrà utilitzar.

A tall d'exemple

La proposta organitzativa del nostre centre es basa en estratègies o en estructures que, en primer lloc, serveixen per organitzar l'activitat de les persones, no només per aprendre alguna cosa, sinó també per tenir alguna iniciativa, en el sentit d'un projecte personal i col·lectiu, amb una finalitat que es projecta externament.

L'organització també depèn de les idees que tenim de les criatures, incloses les seves necessitats reals com a persones que aprenen. Com que nosaltres creiem en l'infant com a individu capaç, fort, comunicatiu, curiós, independent, amb criteri, amb idees pròpies i reflexiu, ens cal desenvolupar uns elements estructurals flexibles, diversificats, que s'adaptin a les necessitats de cada individu, a l'emergència de l'activitat col·lectiva i a la comunicació de cada persona amb ella mateixa. Tot això en un marc de referència amb activitats que impliquin els infants, útils, amb sentit personal, que permetin fer la diversificació de processos i resultats, amb la interpretació de les criatures i del grup i amb la possibilitat de reorientar les accions d'acord amb aquests significats. L'aula és un grup de persones i la seva riquesa rau justament en la riquesa de cadascun dels individus que la conformen i de les

interaccions que s'hi estableixen. Sabem que les primeres interaccions espontànies de qualsevol grup són de caire emocional, per tant, considerem fonamental la gestió de la vida emocional col·lectiva, dels nens i de les nenes. Cal que afavorim el sentiment de pertinença al grup, de rellevància de l'individu en el col·lectiu. Tal com hem vist abans, i per desenvolupar la competència personal, cal fomentar l'aprenentatge de l'autonomia i la iniciativa personals. És en aquest marc que podem

Imatge 1. El valor d'aprendre compartint des de la cultura de cadascú, afrontant problemes i assumint riscos

CEIP RIERA DE RIBES

Per nosaltres, una de les estratègies que afavoreix la competència en iniciativa personal és la conferència

TEMA DEL CURS

Les competències a la pràctica educativa

COMPETÈNCIA EN LA INICIATIVA PERSONAL I ESPERIT EMPRENEDOR / INFANTIL I PRIMÀRIA

aconseguir, tal com estableix el nou currículum en la competència personal, «persones capaces d'intervenir activament i crítica en la societat plural, diversa i en canvi continu; persones responsables, autònomes». Per nosaltres, una de les estratègies que ho afavoreix és *la conferència*. Si parlem en sentit general, la conferència és una tècnica d'expressió oral que es concreta en una exposició per explicar als oients un tema que, qui l'exposa, coneix molt bé. A l'escola, s'inicien a partir de primària, però ja des de ben petits s'ofereix la possibilitat de mostrar-se, com a experts, a les aules («I tu, què m'expliques?»). Cada grup classe ho singularitza. Les conferències poden formar part del projecte, desenvolupar temes acordats en funció d'interessos i/o de necessitats, o bé desenvolupar temes escollits lliurement per part de l'alumnat.

La conferència té dues parts: la preparació i el moment de l'exposició.

La *preparació* es fa fonamentalment a casa, amb la implicació de les famílies, si es pot i és oportú. A classe, es fa la planificació o el calendari de les exposicions i se segueix el procés de preparació (per exemple: tothom ha d'ensenyar l'índex al mestre abans de començar a buscar informació sobre el tema que ha de tractar). El mestre ajuda els infants quan cal (els facilita la tecnologia, té a punt el casset, el vídeo o el projector, cerca algun llibre específic o possibilita la recerca per Internet, etc.). A casa, cal assajar la conferència i regular els diferents elements comunicatius que hi intervenen: to de veu, rapidesa, gesticulació, explicar i no llegir, suports audiovisuals, objectes il·lustratius, etc.

Pel que fa al moment de l'exposició, és molt important respectar el calendari previst pel grup.

Es pretén que els nens i les nenes es preparin l'exposició amb un propòsit: comunicar el que s'ha investigat de la manera més clara i entenedora possible.

Per això, cal tenir en compte les idees principals del tema, que mirin de deixar-les prou clares, així com les paraules difícils que puguin sortir, etc.

Es crea un ambient apropiat per a la situació: s'ha de saber estar en silenci i amb una actitud respectuosa durant tota la conferència. En funció del nivell, del grup o de l'alumne, poden prendre apunts, anotar els dubtes que vagi suggerint l'ex-

Imatge 2. El context fa que les experiències esdevinguin interessants i generin aprenentatges clau, fomentant l'esperit crític

CEIP RIERA DE RIBES

plicació i fer observacions sobre com exposa el conferenciant. En els primers nivells, aquestes tasques es reparteixen entre el grup. Són tasques que cal aprendre per arribar als cursos superiors, perquè tothom sigui capaç de tenir-les en compte totes a l'hora d'escoltar una conferència. En funció del nivell, el conferenciant dóna l'índex a cadascú, per tal de facilitar el seguiment de l'exposició. En acabar la conferència, hi ha un torn de preguntes per aclarir dubtes sobre el que s'ha dit. Si sorgeix alguna qüestió, alguna pregunta interessant i ningú a l'aula en pot donar la resposta, es pot encarregar al conferenciant, al mestre, a algun altre company o expert que ho investigui i ho aclareixi més endavant. De vegades, el conferenciant prepara un full d'idees clau del tema que explica, amb preguntes, afirmacions, paraules, dibuixos, mapes, gràfics, símbols, etc. Aquest full es dóna, després del torn de preguntes, a cadascú, per tal que es retorni ple en el termini pactat (es pot corregir col·lectivament, pot fer-ho el mestre o la mateixa persona que ha fet la conferència). És important que el conferenciant expliqui per què ha escollit el tema, com ha dut a terme la investigació, com s'ha preparat la conferència, com s'ha sentit en el moment de fer l'exposició, què li ha costat més o menys, etc.

Cal presentar la investigació per escrit, amb el recull bibliogràfic que s'hagi utilitzat i deixar-ne una còpia a la classe. Si sorgeix l'interès per alguna informació o per algun material que porti el conferenciant, se'n fan fotocòpies per a tothom.

És important que el conferenciant expliqui per què ha escollit el tema, com ha dut a terme la investigació, com s'ha preparat la conferència, com s'ha sentit en el moment de fer l'exposició, què li ha costat més o menys, etc.

Aquestes situacions propicien que l'alumnat vagi trobant models d'actuació en els quals pugui desenvolupar les capacitats que es proposen des de la competència que avui ens ocupa, d'autonomia i iniciativa personal: «la responsabilitat, la perseverança, el coneixement d'un mateix i l'autoestima, la creativitat, l'autocrítica, el control emocional, la capacitat de triar, de calcular riscos i d'afrontar problemes, així com la capacitat de demorar la necessitat de satisfer els desitjos immediatament, d'aprendre de les errades i d'assumir riscos».

Imatge 3. El valor de cooperar i ser rigorós amb els materials i la presentació

TEMA DEL CURS

Les competències a la pràctica educativa

COMPETÈNCIA EN LA INICIATIVA PERSONAL I ESPERIT EMPRENEDOR / INFANTIL I PRIMÀRIA

El màxim exponent d'aquesta estratègia és el taller de Sant Jordi, on podrem gaudir de les conferències que cada grup classe haurà seleccionat per a aquell dia. El taller és una estructura organitzativa setmanal en la qual es gestionen les festes d'una manera compartida amb pares i mares, amb el barri, etc. Tots els cicles fan propostes i distribueixen les tasques que ha de fer la resta del centre: decoració, propagandes, actuacions, etc., implicant-hi tant professionals com alumnat i famílies. El taller el realitza cada classe amb el seu tutor. Una comissió mixta de famílies i mestres el coordina i fa de fil conductor que relliga, en últim terme, totes les propostes, aportant la visió organitzativa més general, fent d'enllaç entre els tallers i els diferents cicles. En l'horari de cada aula es destina una sessió setmanal d'entre una hora i mitja i dues als tallers, comptant, però, amb la flexibilitat de l'horari. Cada aula planifica temporalment el seu taller segons els projectes que s'han proposat o que els han encarregat. La celebració de festes continua essent, a nivell de col·lectiu de centre, una oportunitat d'arrelament a l'entorn i ofereix la possibilitat de fer un ventall molt ampli d'activitats globalitzades: tallers de plàstica, recerca històrica, escriptura de textos, dades numèriques, etc. El disseny de cada taller és un moment important. L'escola aposta per l'aprenentatge des de l'herència cultural. Les festes populars són una bona font de transmissió del llegat tradicional i cultural, com també una manera rica, complexa i entenedora de posicionar-se en el món.

El màxim exponent d'aquesta estratègia és el taller de Sant Jordi, on podrem gaudir de les conferències que cada grup classe haurà seleccionat per a aquell dia

Imatge 4. L'esforç per comunicar des de l'interès de l'altre amb responsabilitat, controlant les emocions que suposa el context

CEIP RIBERA DE RIBES

Durant el curs escolar n'organitzem sis: castanyada, Nadal, festa major, carnaval, Sant Jordi i final de curs. Avui us apropem a la de Sant Jordi.

Un taller acaba amb la celebració de la festa i l'endemà ja se'n comença un altre. Cal treballar dur. Tenim un temps molt limitat, uns paràmetres concrets, però una realitat diferent cada curs.

Posem per cas que ja ha passat carnaval. Aleshores comencem a posar a punt Sant Jordi preparant un «congrés». Cal seleccionar les ponències més interessants que cadascú ha confeccionat durant l'any per al grup classe. Cal ser crítics i

Imatge 5. L'emoció de conèixer un conferenciant important que ens reconeix i ens encoratja a ser millors i més bones persones

CEIP RIERA DE RIBES

compartir criteris amb coherència per fer-ne la tria. Ens hi juguem la qualitat i la imatge de l'aula, a la vegada que volem arribar a tothom i a totes les edats. Com que som molts, només en podem escollir tres de cada classe. La tria és molt complicada. Cadascú ha preparat la conferència anual a consciència, volent superar-se, sent original, interessant, amb temàtiques importants i profundes, aprenent molt fent-se'n especialista i expert. Les famílies i els mestres que hi han

col·laborat coneixem la dificultat de cada conferenciant, així com les companyes i els companys que ja s'hi troben.

Cada infant dissenya el seu pla, coneix la situació que cal resoldre i així, en tot moment, controla el procés, el significat del que fa. Les estratègies personals i les explicacions són molt valorades. Intentem comprendre què diu cadascú.

De tota l'escola, en podem seleccionar seixanta. N'hi haurà moltes que s'hauran d'adaptar al nou format: alumnat de tres a dotze anys i vint minuts d'exposició.

Un cop superada aquesta fase, es fan les propostes. Es recullen en el programa de mà i cada persona tria les ponències a les quals assistirà el matí del dia 23 d'abril. En podem compartir quatre com a molt, juntament amb uns trenta companys i companyes més de totes les edats. Hi ha dotze grups repartits en diferents espais de tota l'escola, preparats per a qualsevol format de conferència, segons la demanda de cada ponent.

Arriba el dia. La conferència inaugural la fa sempre un ponent important del món de les arts i les lletres. Ens dedica sempre unes paraules d'encoratjament. L'any 2008, l'escriptora i pedagoga Pia Vilarrubias ens va dir: «fer una conferència requereix control sobre si mateix per dominar la timidesa, ordenar el pensament, saber prendre la paraula i comunicar totes les idees tenint en compte el públic com a oient i com a interlocutor». Aquest darrer any, el pintor i dibuixant Xus Duran va ressaltar la dificultat de crear, la por del paper en blanc, fent el paral·lelisme amb la seva feina i encoratjant-nos a ser creatius amb esperit de superació davant les dificultats i assumint els riscos de les noves situacions (el quadre 2 a la pàgina següent).

Quadre 2. Impressions de Xus Duran (ponent inaugural) sobre la jornada

La realitat va superar totes les meves expectatives.

[...] el que em va impressionar més:

Pel que fa a la comunicació

- L'actitud de respecte mutu que resultava tant de l'atenció dels nens i les nenes com de la capacitat de comunicació i consideració de l'auditori que mostraren els conferenciantes.
- La capacitat d'escolta. En tots els grups hi havia silenci i un diàleg ordenat.
- La capacitat d'alguns nens i nenes de presentar el tema des d'un qüestionament continu, despertant la motivació dels oients.
- La capacitat de l'alumnat de totes les edats de fer preguntes molt pertinents.
- El domini i la gestió, des de molt petits, de tota mena d'estratègies i suports tècnics per establir la comunicació: entrevistes, murals, reportatges, diapositives, vídeos, PowerPoint diversos, etc.
- La bona presentació dels materials de comunicació.

Era clar que tot plegat no es tractava de la feina d'un dia, sinó del resultat d'un procés d'aprenentatge continuat.

Pel que fa als continguts

- En destaco l'aprofundiment en els temes. Posarem, per triar-ne un, l'exemple de «La xocolata». La conferenciant, una nena de sisè, va fer esment, entre molts més aspectes, dels països on es cultiva el cacau, els que fabriquen la xocolata i els que més en consumeixen. Va presentar el tema amb mapes i gràfics de percentatges realitzats curosament. En aquest punt, va localitzar en el mapa els països pobres del planeta i els països més rics. Tota una mostra d'actitud crítica i posicionament ètic que també podríem trobar en altres temes del programa que fan referència als animals que estan en vies d'extinció, per exemple.

En termes generals, tant els continguts com la metodologia responien als criteris següents:

- Aprendre conceptes útils i contextualitzats.
- Una visió a la vegada local i planetària.
- Aprendre a aprendre des de l'autonomia intel·lectual i moral.
- Aprendre a compartir des de la diferència.
- Ensenyar i aprendre des del qüestionament.
- Ensenyar i aprendre des del respecte i la confiança que comporta el coneixement i moltes coses més.

[...]

Pel que fa a la comunitat educativa

Les experiències pedagògiques com aquesta requereixen un equip fort, amb llarga experiència i un coneixement profund de la psicologia de l'aprenentatge. Un equip que sàpiga integrar els docents nous i que família i escola s'impliquin juntes en l'educació i en l'aprenentatge de l'alumnat.

Aquest dia, les famílies que podien assistir-hi feien costat als infants i, en la majoria dels casos, els havien ajudat a preparar la presentació.

Feia bo de veure que els pares i les mares eren a l'escola una mica com a casa.

En acabar els parlaments inaugurals, tots els assistents, convidats, alumnat, mestres i famílies, ens repartim pels espais escollits lliurement i autònomament. Vivim emocionats aquesta estona, amb un recés per compartir esmorzar en els espais preparats per a l'ocasió, com en qualsevol congrés. Tots els congressistes portem la identificació i el programa on podem seguir millor les exposicions. Acaba el taller amb les conclusions del ponent convidat i el comiat conjunt.

Conclusions

S'ha de donar l'oportunitat de desenvolupar, utilitzar, comparar, compartir maneres, mirades, etc. per a cada situació que cal solucionar.

Els nens i les nenes han de poder explicar els seus sistemes per resoldre, per comprendre, com també els dels seus companys, i saber que n'existeixen molts més. Controlar el procés i reflexionar-hi després de compartir els treballs, classificar diferents maneres d'actuar i de valorar sempre el que s'ha fet, no el que no s'ha fet, facilita que, entre tots, construïm significats personals. Cal dotar totes les veus del valor especial i la importància que tenen. És important saber contrastar les idees pròpies amb les dels altres com a motor de l'aprenentatge.

La tasca dels mestres ha estat la de vincular coneixement i sentiment, tenir un propòsit clar i dotar de sentit les pràctiques individuals i col·lectives, per poder millorar els processos individuals (quadre 3).

Quadre 3. Conclusions de la proposta d'actuació presentada

Què suposa per al professional:

- Màxim esforç, dedicació, temps, etc.
- Aprendre a interpretar les aportacions dels infants.
- Aprendre a gestionar la immediatesa.
- Conèixer profundament els continguts curriculars.
- Aprendre a gestionar la complexitat de l'aula.
- Esforçar-se per justificar constantment el projecte davant de les autoritats educatives i les famílies.
- Diferenciar bé els rols familiars i professionals en aquest projecte compartit i de col·laboració.
- Sentir-se acompanyat per l'equip de l'escola.
- Constatar l'èxit en l'aprenentatge de tot l'alumnat.
- La diversitat deixa de ser un problema i passa a enriquir les persones i els aprenentatges.
- Satisfacció pel nivell dels resultats educatius.
- Bon ambient.
- Enriquir-se constantment amb el treball en equip.
- Créixer en competència professional (formació, reflexió, intercanvi, debat, etc.).

Què suposa per a les famílies:

- Aprendre a entendre l'escola, sovint tan diferent de les seves vivències.
- Neguit, quan es fan grans, pel pas a secundària.
- Comprendre que el projecte pot funcionar amb tothom. Està centrat en l'aprenentatge de les persones.
- Comprendre que les criatures puguin aprendre «així».
- Forta demanda de participació activa, implicació, col·laboració.
- Gran desplegament d'estratègies per comunicar: portes obertes, reunions, debats, formació compartida, etc.
- Generalment, un grau alt de satisfacció.

TEMA DEL CURS

Les competències a la pràctica educativa

COMPETÈNCIA EN LA INICIATIVA PERSONAL I ESPERIT EMPRENEDOR / INFANTIL I PRIMÀRIA

Estem convençuts que parlar d'autonomia i d'iniciativa personal va molt més enllà que parlar de competències. Donem-nos l'oportunitat de treballar a les escoles per potenciar individus que, en un futur proper, siguin *capaços i competents, amb esperit emprenedor, que actuïn amb llibertat, de manera crítica i democràtica, sent cada dia més llestos i bones persones.*

«Treballar així ens ha fet més independents en el treball, més lliures» (classe de sisè Last Lap, curs 2008-2009).

HEM PARLAT DE:

- Competència en la iniciativa personal i esperit emprenedor.
 - Enfocament globalitzador.
-

Referències bibliogràfiques

BLUMER, H. (1982): *Interaccionismo simbólico*. Barcelona. Biblioteca Hora.

BORRÀS, N. (1999): «El tractament de la llengua escrita dins un enfocament globalitzador». *Guix*, núm. 251.

BORRÀS, N.; MILÀ, N. (2008): «Que m'entens? Ja ho sabia!». *Perspectiva Escolar*, núm. 323.

CAPDET, L.; MERINO, E.; OLLER, M. (2007): «L'escola Riera de Ribes, una comunitat que aprèn». *Guix*, núm. 339.

GALLEGO, C. i altres (2005): *Repensar el aprendizaje de las matemáticas: Matemáticas para convivir comprendiendo el mundo*. Barcelona. Graó.

GENERALITAT DE CATALUNYA (2007): *Currículum educació primària*. Decret 142/2007, DOGC, núm. 4915. Annex 1. Competències bàsiques, 14.

MERCER, N. (2001): *Palabras y mentes: Cómo usamos el lenguaje para pensar juntos*. Barcelona. Paidós.

MORIN, E. (1999): *Tenir el cap clar: Per organitzar els coneixements i aprendre a viure*. Barcelona. La Campana, 2001.

OLLER, M.; UTSET, M. (2006): «Una realitat global i complexa: la trobem en els llibres de text?». *Perspectiva Escolar*, núm. 303.

TRAVESSET, M. (2007): *La pedagogía sistémica, fundamentos y práctica*. Barcelona. Graó.

Una altra escola és possible? Document elaborat i acabat el juny del 2005 en el marc d'un projecte de recerca realitzat amb l'ajut de la Fundació Propedagògic durant el curs 2002-2003.

Núria Borràs

CEIP Riera de Ribes. Sant Pere de Ribes (Barcelona)

nborras1@xtec.cat

Aquest article fou sol·licitat per GUIX: ELEMENTS D'ACCIÓ EDUCATIVA el mes de juny de 2009 i acceptat el mes d'octubre de 2009 per ser-hi publicat.